

לכל חדשי השנה. – יכול באי זה חודש שירצה! – נאמר כאן: "חדשי", ונאמר להלן: "חדשי". מה "חדשי" שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן, אף "חדשי" שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן.

מהו משמעין? – רב הונא אמר: מכריזין, היך מה דאת אמר: "ויתנו קול ביהודה ובירושלם".

תמן תנינן: אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות

אור לישירים

דנים שנה שיש עימה חודשים ("עולת חודש בחודשו לחודשי השנה") משנה שיש עימה חודשים ("ראשון הוא לכם לחודשי השנה"), ואין דנים שנה שיש עימה חודשים משנה שאין עימה חודשים ("מראשית השנה").

בבבלי אמר רבי טבי רק את ראשה של הברייתא ולא את סופה, שלא כמו בירושלמי. בבבלי ראש השנה הוסיפו שלמדים בגזירה שווה, כמו שנאמר בסופה של הברייתא. בבבלי לא הביאו את המקור הראשון שבירושלמי שלמדים מן המשכן.

☆☆☆

שואלים: מהו משמעין? – מה פירושה של מילה זו שנזכרה במשנה?

ומשיבים: רב הונא (גדול אמוראי בבל בדור השני) אמר (שלוש מילים אלו נוספו במסירה שלפנינו בין השורות על ידי הסופר. כלפני ההגהה גם בספר "וזההיר", ואילו בנוסח הבבלי של מסכת שקלים כלאחר ההגהה): מכריזין, היך מה דאת אמר: – כמו שאתה אומר (כמו שנאמר בחידוש בית ה' בימי יואש מלך יהודה): "ויתנו קול ביהודה ובירושלם להביא לה' משאת משה עבד האלהים על ישראֵל במדבר" (דברי הימים ב כד, ט) – הכריזו בכל ערי ממלכת יהודה ובירושלם להביא לבית ה' את התרומה שהטיל משה בשעתו על ישראל במדבר בשעת הקמת המשכן, והיא מחצית השקל לכל אחד ואחד. מכאן שמכריזים על הבאת השקלים.

תלמיד רשב"ש אומר, שאין לגרוס כאן את הכתוב הזה, שאין כתובה בו השמעה, אלא יש לגרוס את הכתוב בנחמיה ח, טו: "ואשר ישמעו ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר צאו הקר והביאו עלי זית וגו', ומכאן שהמילה "משמעין" פירושה: מכריזים.

כאן התחלת מקבילה בירושלמי מגילה א, ז. ומציעים משנה: תמן תנינן: – שם (במקום אחר – משנה מגילה א, ד) שנינו (בעניין קריאת המגילה כשנתעברה השנה): אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא

השנה. – יכול – יכול אני לומר, באי זה חודש שירצה! – אולי יעלה על דעתך שיהיו תורמים את הלשכה לצורך כל חודשי השנה בכל ראש חודש שירצו לתרום! – יש ללמוד גזירה שווה (מכאן ולהלן שווה מילה במילה לדברי רבי טבי): נאמר כאן: "חדשי" – "זאת עלת החדש בקדשו לקדשי השנה", ונאמר להלן: "חדשי" – "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לקדשי השנה" (שמות יב, ב). מה "חדשי" שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן – כמו שלחודשים אין מתחילים למנות אלא מניסן, אף "חדשי" שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן – כך גם לתרומת שקלים אין מתחילים למנות אלא מניסן, שמראש חודש ניסן מתחילים להביא קורבנות ציבור מתרומת השקלים החדשים שתורמים בראש חודש ניסן. מכאן שתורמים את הלשכה לצורך כל חודשי השנה בראש חודש ניסן (מדרש זה אינו ממדרשי ההלכה שבידינו).

עד כאן המקבילה בירושלמי ראש השנה.

"ותני עלה" משמש כרגיל פתיחה לברייתא המוסיפה על משנה. "ותני עלה" משמש פתיחה גם למשנה המוסיפה על משנה או לברייתא המוסיפה על ברייתא. בירושלמי כאן "ותני עלה" משמש פתיחה לברייתא על כתוב שבתורה. והיה צריך לומר כאן: "ותני עליה", שהרי כתוב הוא לשון זכר, אלא שהושגר המונח לכאן (אשגרת מינוח).

סגנון כזה שאמר רבי יונה נמצא גם בירושלמי פסחים ה, א. פירוש דברי רבי יונה כאן הוא על פי מה שפירש ב"מבוא הירושלמי" (דף י עמוד ב) את דברי רבי יונה בפסחים.

בבבלי ראש השנה ז, א (יומא סה, ב ומגילה כט, ב) אמרו: "באחד בניסן ראש השנה... לתרומת שקלים". – מנלן? – אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה: אמר קרא: "זאת עולת חודש בחודשו לחודשי השנה" (במדבר כח) – אמרה תורה: חדש והבא קורבן מתרומה חדשה; וגמר 'שנה' 'שנה' מניסן (שהשנה מתחילה בניסן), דכתיב: "ראשון הוא לכם לחודשי השנה" (שמות יב). – ולגמור 'שנה' 'שנה' מתשרי, דכתיב: "מראשית השנה" (דברים יא) –